

104/ 9.8.2013

PORVOO, tontti 3, kortteli 47,
Rauhankatu 9 - Laivurinkatu 14.

Inventoitu toukokuussa 1966
Ritva Tuomi

Kirjalliset lähteet

liit.2,3,5

- rakennuspiirustus vuodelta 1903 (Johannes Kullman) Porvoon kaupungin maistraatin piirustusarkisto

- Muutospiirustus vuodelta 1961. (Marius af Schulten) Majuri Björn Veckman, Porvoo.

- Valokuva n:o 24650. Helsingin kaupungin Museo.

liit.7

- Selostus talon aikaisemmista vaiheista, lähinnä omistajista ja asukkaista Helsingissä. Tiedot antanut tohtori Sylvi Möller, H:ki. Majuri Björn Veckman, Porvoo.

Tontin omistussuhteet Porvoossa

Nykyinen omistaja on majuri Björn Veckman. Hän mainitsi aikaisempina omistajina lehtori Beckerin (vuodesta 1903 lähtien) sekä Jalmari Jäntin. Omistussuhteista Helsingissä, ks. liite 7.

Tontti

liite 1

Tontti on itä-länsisuuntainen suorakaiteen muotoinen. Sen lyhyt länsisivu on vasten Rauhankatua ja etelä sivu vasten Laivurinkatua. Rauhankadun länsipuolella on puistoaukio. Rauhankadun varrella olevat naapuritalot ovat matalia, puisia asuinrakennuksia. Itäisellä naapuritontilla on verrattain uusi kerrostalo. Päärakennus sijaitsee tontin lounaiskulmassa Rauhankadun suuntaisesti. Rakennus on noin 3 m:n päässä tontin rajoista. Ulkorakennus sijaitsee tontin itäreunassa päärakennuksen suuntaisesti. Maan pinta viettää loivasti etelään ja länteen.

Päärakennus (talo 1)

Rakennus on yksikerroksinen, se on salvottu hirsistä lyhytnurkkaa käyttäen sekä vuorattu. Nykyiselle paikalleen talo pystytettiin v. 1903 (rakennuspiirustus 1903). Omistajan tietämän mukaan talo tuotiin Porvooseen Helsingistä meritse. Varsinaisesti talo on rakennettu 1830-luvun alussa (vrt.liite 7). Vuonna 1962 rakennus on melko täydellisesti uusittu. Itäfasadiin pohjoispäässä on umpikuisti, jossa on rakennuksen pääovi, ja eteläpäässä on keittiön ovi. Huoneita

on 10, ullakolla on lisäksi kaksi kamaria.

KIVIJALKA

Kivijalka on muurattu graniittikvaadereista, joiden välissä on kopallesauma. Pihan puolella muuraussaumaa ei ole viimeistelty. Korkeus on länsifasadissa 90-160 cm, eteläfasadissa 160-110 cm, itäfasadissa 110-50 cm, kuistin kohdalla 50-25 cm, pohjoisfasadissa 25-90 cm. Rauhankadun fasadissa on 9 kivijalanikkunaa. Laivurinkadun puolella 3, pihafasadissa nykyisin 1 ikkuna sekä kellarin ovi. Pihafasadin edessä on laattakivistä tehty keinopengerrys.

Kellari

Ovi on kivijalan eteläpäässä pihan puolella. Oven ulkopuolella on betonista valetut portaat. Huoneiden 8 ja 9 alla on uusi kellarihuone, jossa on betonilattia ja slammatut tiiliseinät. Ikkunan edessä, huoneen 8 alla on jäljellä kappale portaita, jotka oletettavasti ovat vieneet joko huoneeseen 8 tai 9. Huoneiden 2 ja 3 väliseinän kohdalla on vanhaa tiiliseinää, jossa on ollut oviaukko avokivijalkaan. Aikaisemman kellarin kokoa ei voinut saada selville koska uusi kellari on tavallaan rakennettu sen päälle. Lähes koko talon alusta on varastona olevaa avokivijalkaa. Kivijalan ikkunat ovat 45 x 45 cm:n kokoiset, paitsi pihaikkunaa, joka on 90 x 45 cm:n kokoinen.

Fasadit

- Vuoraus. Nykyinen vuoraus on vuosilta 1961-62. 80 cm korkea arkkitraavi, sekä ikkunoiden alla oleva vyöhyke on vuorattu pystysuuntaisilla helmiponttilaudoilla ja ikkunavyöhyke vaakasuuntaisilla ponttilaudoilla. Laudat ovat höylättyjä. Listat ovat myös uudet. Seinäpinnat on maalatti vaaleansinisiksi ja listat sekä kehykset valkoisiksi. Katufasadien ikkunankehykset ovat mahdollisesti muuta vuorausta vanhemmat (valokuva 4)

liite 2

Fasadipiirustuksessa vuodelta 1903 vuoraus on täsmälleen samanlainen kuin talon vuoraus valokuvan mukaan oli Helsingissä. Valokuvan mukaan seinäpinnat olivat vaaleat ja listat sekä ikkunankehykset niitä tummemmat. Ei tiedetä kuinka tarkoin vuoden 1903 piirustus toteutettiin vuorauksen osalta.

- Länsifasadi. Asuinkerroksen ikkunoita on 9. 5 keskimmäistä ikkunaa ovat muita korkeampia. Ikkunoiden alla on akselissa 9 kivijalan ikkunaa, ullakkoikkunoita ei nykyisin ole.

- Eteläfasadi. Asuinkerroksen ikkunoita, jotka ovat länsifasadin matalampien ikkunoiden korkuisia on 3. Niiden alapuolella on kivi-

jalan ikkunat ja yläpuolella on kolme ullakkoikkunaa.

- Pohjoisfasadi. Arkkitraavin kummassakin reunassa on 1 ullakkoikkuna. Huoneen 5 kohdalla on 2 normaali-ikkunaa. Huoneen 4 kohdalla on saumoja, joiden mukaan siinä on ollut ainakin yksi ikkuna. Kivijalassa ei ole ikkunoita.

- Itäfasadi. Fasadin pohjoisreunassa on kuisti. Arkkitraavissa on 5 ikkunaa. Huoneen 9 kohdalla on sekundaari kolmielevyinen ikkuna sekä ovi. Oven yläpuolella on yksi arkkitraavi-ikkuna. Huoneen 8 kohdalla on normaalikokoinen ikkuna, mutta ei arkkitraavi-ikkunaa. Huoneen 7 kohdalla on kaksi lattiaan asti ulottuvaa ikkunaa, joiden yläpuolella on ullakkoikkunat. Kuistin yläpuolella on kaksi ullakkoikkunaa.

Kuistit

Vuoden 1903 piirustuksessa esiintyvää kuistia huoneen 9 kohdalla ei joko ole lainkaan rakennettu, tai se on myöhemmin purettu. Pääkuistin ovi on nykyisin (vuodesta 1962) sen eteläsivulla. Helsingissä rakennus sijaitsi -niin, että nykyinen länsisivu oli Bulevardin suuntainen ja pohjoissivu oli Fredrikinkadulle. Kuistin ulkovi oli sen nykyisessä pohjoispäässä. Valokuvan mukaan oven yläpuolella oli peltinen katos.

Ikkunat

Normaalit asuinkerroksen ikkunat ovat 110 x 185 cm:n kokoisia T-ikkunoita. Huoneiden 2 ja 3 ikkunat ovat 220 cm korkeita.

- Ullakon ikkunat. Länsifasadissa on ullakolla näkyvissä 4 ikkunaaukkoa, jotka on peitetty vuorauksella. Aukot ovat fasadin reunoissa, sekä huoneen 1 että huoneen 4 kohdalla on kaksi ikkunaaukkoa, jotka ovat akselissa asuinkerroksen ikkunoiden kanssa. Aukon koko on 75 x 43 cm.

- Pohjoispäädyn ikkunat ovat kolmiruutuiset ja niiden aukko on 77 x 40 cm:n kokoinen. Itse ikkunat ovat hirsi-aukkoa matalammat, joten aukko on alareunasta osittain tukittu lankulla. Näiden ikkunoiden välissä on kaksi ja fasadin itäreunassa yksi 35 x 33 cm:n kokoinen vuorauksella suljettu aukko.

- Eteläpäädyssä on kolme 75 x 40 cm:n kokoista kaksiruutuista ja kaksoisaista ikkunaa. Ikkunoiden karmit ovat uudet, mutta niissä on 1800-luvun tyyppiset kulmarautasarvat.

- Itäfasadi. Kolme lähinnä pohjoisreunaa olevaa ikkunaa on näkyvissä ullakolla. Kaksi muuta ovat sekundaarien ullakkokamarien peitossa, siksi ei myöskään voinut nähdä niiden välissä todennäköisesti olevia vuorauksella peitettyjä aukkoja.

Katossa on kaksi sekundaaria (1962) ikkunaaukosta.

Pohjakaava

- Helsingissä talossa oli kuisti, eteinen, sali, 6 kamaria ja keittiö (vrt.liite 7).

- Huoneiden lukumäärä pitää paikkansa vuoden 1903 piirustuksen suhteen mikäli huonetta 10 ei lasketa kamariksi ja sen tilalla on ollut esim. välikkō ja komero.

- Ullakolla olevat väliseinien tukijatkeet ovat em. pohjakaavan mukaiset, apitsi että huoneen 3 keskellä on poikittainen väliseinä. Mahdollisesti huone ei kuitenkaan ole ollut kahtiajaettu vaan tukiseinä on rakennettu ullakolle yksinomaan jalasorren kannattajaksi. Nykyinen pohjakaava on lähes täysin alkuperäisen kaltainen. Huoneessa 7 oleva komeron ovi on suljettu, ovi 3-7 on siirretty vähän pohjoiseen päin, huoneeseen 8 on rakennettu portaat yläkertaan, huoneiden 2 ja 8 välissä olleesta kylpyhuoneesta on tehty huoneet yhdistävä välikkō, joka on yhteydessä myös huoneen 10 kohdalla olevaan välikkōön. Huoneen 10 kohdalla on myös kylpyhuone, WC sekä keittiön yhteydessä oleva silityshuone.

Huonekorkeus on salissa 375 cm ja muissa huoneissa 340 cm.

Kiinteä sisustus on kokonaan uusittu. Ovet 1-2, 2-3, 3-4, 3-6 ja 3-7 ovat omistajan kertoman mukaan alkuperäisiä ovia, jotka nyt on kunnostettu. Ne ovat profiloinniltaan täysranskalaisia pariovia (valokuva 8).

Huoneessa 3 sen molemmissa sisänurkissa on pyöreät valkoiset kaakeliuunit. Kaakelit ovat 38 cm korkeita ja niiden kaaren jänne on 28 cm. Kapiteelissa on lehtikoristelu ja sen alla loiva profilointi. Kahdet savupellit (valokuva 7).

Vesikatto on molemmista päistä aumattu harjakatto, kateaine on pelti. Harjan suuntainen ruodelaudoitus on harva. Harja on ullakon lattiasta 430 cm:n ja tasakerta n. 100 cm:n korkeudella. Selkäpuut ovat 130-140 cm:n etäisyydellä toisistaan. Jalasorret lepäävät väliseinien tukijatkeiden päällä. Jalasorren päällä on kääpä, jonka toinen pää on ylimmän seinähirren päällä olevassa kolossa. Kontti on vähän kalteva. Lattiasta 290 cm:n korkeudella on kitapuu. Ullakon lattialla on runsaasti kaksiuuraisia vesikattolautoja.

Rakenne

Talo on rakennettu neliskulmaisiksi palhotuista hirsistä lyhytnur-

liite 3

liite 4

kalle salvoen. Tilkkeenä on hampua (?).

Rakennuksen alustassa on neljä lohkokivistä muurattua patsasta, ja päädyissä kivijalan vieressä on tukipilarit, jotka kannattavat pitkittäissuuntaisia kannatunhirsiiä. Niiden päällä ovat poikittais-suuntaiset lattiaparrut.

Siirtoa varten tehdyt hirsimerkinnät ovat näkyvissä ullakolla. Merkinnät on tehty sekä väliseinähirsiiin että niitä vastaaviin kohtiin ulkoseinähirsissä. Numerointi on tehty sinisellä maalilla. Joka nurkalla on oma kirjaimensa, ja hirret on numeroitu alhaalta ylös. Merkinnät alkavat lounaisnurkasta A, väliseinä 1-2 on merkitty kirjaimella B, jne.

Rakennushistoria

Talo rakennettiin Helsinkiin v. 1834 (liite 7). Helsingin kaupungin maistraatin arkistosta ei löytynyt sen piirustuksia, joten tarkat tiedot rakennuksen varhaisimmasta asusta puuttuvat. Kaupunginmuuseon valokuvan mukaan rakennus on pääpiirteissään ollut vuoden 1903 piirustuksen mukainen.

Porvoseen talon on rakennettu v.1903, samana vuonna sen entiselle paikalle Helsinkiin rakennettiin siinä nykyisin oleva kivitalo. (G.Estlanderin rakennuspiirustus 1903, hyväksytty 17.4. Helsingin kaupungin maistraatin piirustusarkisto). Vuonna 1961-62 rakennus kunnostettiin nykyiselleen kuten edellä on selostettu.

Talo 2, piharakennus

Piharakennus on pystytetty nykyiselle paikalleen v.1903. Mahdollisesti myös se on kuljetettu Helsingistä, sillä ullakon hirsissä näkyi jonkin verran numerointia. Numerointi on kuitenkin paljon heikompi kuin päärakennuksessa eikä se ole yhtä yhtenäistä.

Talo on yksikerroksinen, sikäli osittain kaksikerroksinen, että pohjoispäässä on luhdin solaa muistuttava parveke, jolle avautuu kaksi ovea ja ikkuna ullakolta. Se on rakennettu hirsistä, seinät on palhottu. Salvain on lyhytnurkka.

Solan sisäseinä, rakennuksen pohjoisfasadi ja osa itäseinää ovat vuoraamattomat. Länsifasadi ja eteläpääty on vuorattu 13 cm leveällä vaakasuuntaisilla uurretilla ponttilaudoilla, itäfasadin eteläpää on vuorattu lomalaudoituksella. Parvekkeessa on ristikkokaide. Seinäpinnat on maalattu punaisella öljymaalilla, nurkkalaudat, listat ja kehyslistat ovat valkoiset.

Solaan aukeavassa ikkunassa on 1800-luvun tyyppiset kulmarautasaranat, muut ikkunat ovat sekundaareja.

liite 5

Sisätilat verrattuna pohjakaavaan vuodelta 1903:

Huoneen 1, entisen leivintuvan kohdalla on vuodelta 1961 lähtien ollut eteinen, kylpyhuone ja asuinhuone. Ovi on eteläpäädyssä. Länsisivulla ollut ovi ja kuisti on poistettu mikäli niitä on ollutkaan. Huoneen 2 kohdalla on keittiö ja kylpyhuone, länsiseinän ovi on poistettu ja ovi huoneeseen 3 avattu.

Huoneesta 3 on tehty asuinhuone ja sitä on laajennettu niin, että siihen kuuluu noin puolet huonetta 4. Länsisivulla on ovi ja kaksi ikkunaa. Huoneen 4 muun osan kahdalla on vaja kahdessa kerroksessa, eteläisestä ovesta päästään ensimmäiseen kerrokseen ja pohjoisesta portaita myöten toiseen kerrokseen. Tämän vajan ikkuna avautuu solaan. Huoneen 5 kohdalla on autotalli ja aivan pohjoisreunassa puuvaja, jonka ovi on pohjoispäädyssä. Piirustukseen merkittyä parrurunkoista vaunuliiteriä (6) ei ole rakennettukaan.

Solaan nousee portaat sen pohjoispäästä. Ullakolla on neljä erillistä varastohuonetta. Väliseinät on salvottu tasakettan korkeudelle, päätyseinät harjaan asti. Harja on ullakon lattiasta 320 ja tasakerta 170 cm:n korkeudella. Ruodelaudoitus on harjan suuntainen. Selkäpuuta kannattavat yksi vuosilanen kummallakin lappeella, vuoliaisten päällä olevat kitapuut ja vuoliaisia tukevat, väliseiniin nojaavat pystyparrut.

Mikäli rakennus on tuotu Helsingistä samalta tontilta kuin päärakennus, se olisi ollut rakennettu v. 1834 (vrt.liite 7).

Liite 7, Lyhennelmä talon omistajan hallussa olevasta selostuksesta rakennuksen Helsingin ajoista.

Tiedot antanut tohtori Sylvi Möller.

Osoite Fredrikinkatu 39 - Bulevardi 11

Kaupunginosa IV, kortteli 71, Kalkonen, tontti 7

- Omistussuhteet:

vuodesta 1830 Jacob Kovaleff

1833 E.A.Crohns

1852 N.A.Gylden

1858 Wilf.Wellin

1876 W.Ekelund

1883 Y.Z.Forsman (Yrjö-Koskinen)

1900 V.Ekelund

1903 F.A.B.Boulevardsg.11

- "Förteckning uppå Frihelsesø från inkvartering 1846 Tomt 7 vid Fredriksgatan i kvarteret Kalkonen. Prof.E.A.Crohns.

1. ett envånings boningshus af träd innehållande förstuga, tambur, sal, 6 kamrat och kök, uppfört 1834.

2. en uthusbyggnad innehållande stall, fähus, magaziner mm., uppfört 1834.

3. Ett envånings boningshus af träd med 7 rum och kök i själva våningen, uppfört 1835."